

יום ראשון כ"א אדר

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' 90, פרק לו והנה... עד עמ' מו, מהאר"י ז"ל).

ובמדריגה. העליונות והנחיתות מתבטאות בכך שבעולמות
העליונים ישנו גילוי אלקות, אלקות היא שם בהתגלות; ואילו
בעולמות התחתונים האלקות מוסתרת ונעלמת. ובהתאם לכך –
עולמנו אנו, העולם הזה, הוא התחתון ביותר, מפני שבו האלקות

מוסתר ונעלמת יותר

מאשר בכל שאר העולמות.

וְהֵנָּה, לֹא שֶׁיֵּדָּ לְפָנָיו

וְתִבְרָךְ בְּחֵינֵת מְעַלָּה

וּמִפְּתָה, – עֵלְיוֹן וְתַחְתּוֹן

במדריגה, כִּי הוּא וְתִבְרָךְ

מִמְּלָא כָּל עֲלָמִין בְּשֵׁנָה. –

הוא נמצא בעולמות

התחתונים באותה מדה כמו

שהוא נמצא בעולמות

העליונים, ולכן, אין הבדל

לגביו בין העולמות

העליונים והעולמות

התחתונים, אֵלָּא בְּאוֹר

הַעֲנָנִים, – מֵה שְׁחֻמֵּינוּ ז"ל

אומרים, שהקב"ה נתאוה להיות לו "דירה בתחתונים", שאין הכוונה

לתחתונים לגביו יתברך, אלא, כפי שיסביר, שלגבי העולמות עצמם

הם נקראים תחתונים, כִּי קִדְּם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם – כלומר, כל

העולמות, הֵנָּה הוּא לְבָדוֹ וְתִבְרָךְ יְחִיד וּמְיֻחָד, וּמִמְּלָא כָּל

הַמְּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּבְרָא בּוֹ הָעוֹלָם, – כל שיכול היה להיחשב כמקום

ובאפשרות לבריאת העולמות – היה ממולא באור אין סוף; וְגַם

עֲתָה – לאחר בריאת העולמות, כִּן הוּא לְפָנָיו וְתִבְרָךְ. – כלומר:

לגבי הקב"ה אין הבדל בין לפני הבריאה לבין לאחר הבריאה;

הבריאה כולה לא יצרה שום שינוי בו יתברך ובייחודו המוחלט. רַק

שֶׁהַשְּׁנַיִם הוּא אֵל הַמְּקַבְּלִים חַיּוֹתוֹ וְאוֹרֵי הַתִּבְרָךְ, – לגבם נתהווה

שינוי: לפני הבריאה לא היו בנמצא "מקבלים" לקבל את החיות

והאור, ואילו לאחר הבריאה – ישנם "מקבלים", שֶׁמְקַבְּלִים – את

החיות והאור ממנו יתברך, עַל יְדֵי לְבוּשֵׁים רַבִּים הַמְּכַסִּים

וּמְסַתְּרִים אוֹרֵי הַתִּבְרָךְ, – שכן, בלי אותם לבושים לא היו יכולים

לקבל את החיות והאור והיו מתבטלים במציאות לגמרי. כִּדְבָרֵינוּ:

– כמו שכתוב: "כִּי לֹא יֵרָאֵי הָאָדָם וְחַי", – ולא רק האדם, שהוא

בעל גוף גשמי, אלא גם הנבראים הרוחניים, כמלאכים, אינם יכולים

לקבל את האור והחיות האלקי בלי לבושים המסתירים; וְכִדְבָרֵינוּ

רַ"ל³ שֶׁאֵפְלוֹ מִלְּאֲכִים הַנִּקְרָאִים "חַיּוֹת" – הקודש, אֵין רוֹאֵין

כּוֹ. – אלקות, כי אם על ידי לבושים המסתירים ומאפשרים שיוכלו

לקבל. הרי, שכל העולמות והנבראים מקבלים את חיותם האלקית

על ידי לבושים והסתרים. ובכך, כפי שיוסבר כאן מיד, מתבטא

ההבדל בין העולמות העליונים לעולמות התחתונים: החיות

האלקית בעולמות העליונים היא יותר בהתגלות, והסתרתה היא

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

ליקוטי אמרים

פרק לו והנה מודעת זאת מארז"ל שתכלית
בריאת עולם הזה הוא שנתאוה

הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים. והנה לא שייך
לפניו ית' בחי' מעלה ומטה כי הוא ית' ממלא כל עלמין

בשונה. אלא ביאור הענין כי קודם שנברא העולם
היה הוא לבדו ית' יחיד ומיוחד וממלא כל המקום הזה

שברא בו העולם וגם עתה כן הוא לפניו ית' רק
שהשינוי הוא אל המקבלים חיותו ואורו ית' שמקבלים

ע"י לבושים רבים המכסים ומסתירים אורו ית' כדכתיב
כי לא יראני האדם וחי וכדפי' רו"ל שאפי' מלאכים הנק'

חיות אין רואין כו' וזהו ענין השתלשלות העולמות
להפוך את החושך לאור,

1 פֶּרֶק לו. בפרק הקודם החל רבנו הזקן להסביר את המלה "לעשותו" (מלת

2 הסיים של הפסוק: "כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו") –

3 שתכלית הכל היא "לעשותו", לקיים מצוות במעשה. וזאת משום שעל ידי

4 מעשה, נמשך אור השכינה גם על הנפש הבהמית והגוף ולא רק על הנפש

5 האלקית. ברם, עדיין הדברים

6 טעונים הסברה: מדי המעלה

7 הגדולה המיוחדת בהמשכת

8 האור על הנפש הבהמית והגוף,

9 שבגללה מהווה המעשה את

10 התכלית? – יסביר, לכן, רבנו

11 הזקן בפרק לו, שכל תכלית

12 בריאת העולמות היא, כי נתאוה

13 הקב"ה להיות לו "דירה

14 בתחתונים", בעולמות

15 התחתונים ובנבראים – ובעיקר

16 בעולם הזה, שהוא העולם

17 התחתון ביותר, בו שורר חושך

18 כפול ומכופל. והכוונה היא

19 להפוך את החושך לאור,

20 ושיאיר בו אור אין סוף במדה מרובה יותר מאשר בעולמות העליונים. ולכן,

21 מתבטאת ה'תכלית', בקיום מצוות במעשה דוקא. שכן, על ידי כך מתבצע

22 ענין הדידה בתחתונים, שבנפש הבהמית ובגוף, ובאמצעותם בכל העולם כולו

23 – יאיר אור אין סוף.

24 וְהֵנָּה, מוֹדַעַת זֹאת מֵאִמֵּר רַ"ל, – ידוע מאמרם של רבותינו

25 זכרונם לברכה, שְׁתַּכְלִית בְּרִיאַת עוֹלָם הַזֶּה הוּא שְׁנֵתְאוּהָ

26 הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְהִיּוֹת לוֹ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים. – כלומר: שבתוך

27 הנבראים התחתונים תתגלה עצמות אור אין סוף כמו שהוא, בלי כל

28 לבוש והסתרה: כאדם, למשל, הגר בדירה, שעצם האדם נמצא

29 בדירה. להלן מסביר רבנו הזקן, שמשמעות "דירה" (תחתונים) היא:

30 בעולם הזה. ברם, כדי להקל את המשך הלימוד, מן הראוי להקדים

31 הסבר קצר לגבי מה שחכמינו ז"ל אומרים, שנתאוה הקב"ה להיות

32 לו "דירה בתחתונים": אין לומר שלגבי הקב"ה נחשבים עולמות אלה

33 כתחתונים וכבעלי מדריגה פחותה יותר לעומת עולמות אחרים

34 הנחשבים כאילו לעליונים וכבעלי מדריגה נעלה יותר – שכן,

35 משמעות קביעה כזו היא, שלגבי הקב"ה העולמות העליונים קרובים

36 אליו מפני שהם במדריגה עליונה יותר מאשר העולמות התחתונים

37 שרוחקים ממנו מפני שהם במדריגה פחותה יותר – וזה אינו אמת,

38 שכן, לגבי הקב"ה, כל העולמות שווים. פירוש הדבר: לגבי הקב"ה

39 אין העולמות והמדריגות העליונות ביותר תופסים מקום כלל, בדיוק

40 כפי שהדבר ביחס לעולמות ולמדריגות התחתונות; הקב"ה נמצא

41 בתחתונים באותה מדה שהוא נמצא בעליונים. לכן, מן ההכרח

42 לומר, שמשמעות "בתחתונים" היא לגבי העולמות: בהם ולגביהם

43 קיים סדר השתלשלות של עולמות שהם עליונים ותחתונים במעלה

וגילוי במדה מרובה יותר מאשר בעולמות העליונים, עד כדי שיוכלו להיות ל"דירה" לו יתברך - כפי שיוסבר להלן. והנה, תכלית השתלשלות העולמות וירידתם ממדרגה למדרגה - אינו בשביל עולמות העליונים, - בהם ישנו גילוי אלקות, הואיל ולהם - לעולמות העליונים מהווה

הדבר ירידה מאור פניו ותפלה, - שכן, בהיותם "עולם", מלשון העלם, אין האלקות בהתגלות גמורה בהם, כי אם על ידי אי אלו לבושים, והרי זו ירידה לגבי מה שהיה לפני בריאת עולמות אלה, שאז היתה אלקות בהתגלות גמורה - ואי אפשר, לכן, לומר שהתכלית היא בגילוי האלקות שבעולמות העליונים, מאחר שגילוי זה הנו העלם וירידה לגבי מה שהיה קודם, והתכלית היא הרי בגילוי האור ולא בהעלם וברידת האור, אלא התכלית היא עולם הנה תתחתן, - וכל העולמות העליונים נבראו במגמה, שהאור האלקי ירד בהשתלשלות ממדרגה עליונה לתחתונה ממנה, עד להיווצרות עולם של חושך והעלם - עולם הזה - ודוקא העולם הזה הוא התכלית, מפני שפך עלה ברצונו ותפלה, להיות נחת רוח לפניו ותפלה, כד אתכפיא סמרא אחרא - כשהסטרא אחרא נכפפת ונכנעת לקדושה, ואתהפך השוכא לנהורא, - וחושך הקליפות נהפך לאור של קדושה, שיאיר אור ה' אין סוף ברורה הוא במקום החושך והסטרא אחרא של כל עולם הנה כלו, ביתר שאת ויתר עו - ביתר עליונות וביתר חזק, ויתרון אור מן החושך, - כשהחושך עצמו נהפך לאור, באה מכך מעלה נוספת באור. כלומר: האור מאיר בעולם הזה ביתר תוקף, מהארתו בעולמות עליונים, - מאשר הארת האור האלקי בעולמות העליונים, שמאיר שם על ידי לבושים והסתר פנים, - שגם בעולמות העליונים ההארה היא על ידי לבושים, שפנימיות האור מסתתרת, המסתירים ומעלימים - הלבושים והסתר פנים מעלימים ומסתירים על אור אין סוף ברורה הוא שלא יבטלו - העולמות, במציאות. - שכן, אם האור

במדה פחותה יותר, ואילו בעולמות התחתונים - החיות האלקית מוסתרת יותר. והו ענין השתלשלות העולמות וירידתם ממדרגה למדרגה, - כלומר, ההשתלשלות והירידה המדורגת של העולמות, מעולם לעולם, מתבטאת במדת ההסתרה שלהם, על ידי רבוי הלבושים המסתירים האור והחיות שממנו ותפלה, - ככל שרבים הלבושים וההסתרה גדלה - כך גדלה הירידה, עד שנברא עולם הנה הנשמי ותחמרי ממש, - העולם הזה הוא "גשמי" - שלכן לא נראית בו כלל האמת שהחיות האלקית מחיה כל דבר, ונוסף לכך הוא גם "חומרי", שלכן נראה גם השקר כאמת, והוא - העולם הזה, תתחתן במדרגה, - בין כל העולמות, שאין תחתן למטה ממנו, בענין הסתר אורו ותפלה וחשך כפול ומכפל, - אין עולם שבו האור כל כך מוסתר כמו

ליקוטי אמרים

וירידתם ממדרגה למדרגה ע"י ריבוי הלבושי המסתירים האור והחיות שממנו ית' עד שנברא עו"הו הגשמי והחומרי ממש והוא התחתון במדרגה שאין תחתון למטה ממנו בענין הסתר אורו ית' וחשך כפול ומכופל עד שהוא מלא קליפות וס"א שהן נגד ה' ממש לזמ' אני ואפסי עוד. והנה תכלית השתלשלו העולמו וירידתם ממדרגה למדרגה אינו בשביל עולמות העליוני הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית' אלא התכלית הוא עו"הו התחתון שכן עלה ברצונו ית' להיות נחת רוח לפניו ית' כד אתכפיא ס"א ואתהפך חשוכא לנהורא שיאיר אור ה' אין סוף ב"ה במקום החושך והס"א של כל עו"הו כולו ביתר שאת ויתר עו ויתרון אור מן החושך מהארתו בעולמות עליונים שמאיר שם ע"י לבושים והסתר פנים המסתירים ומעלימים אור א"ס ב"ה שלא יבטלו במציאות. ולזה נתן הקב"ה לישראל את התורה שנקר' עוז וכח וכמארו"ל שהקב"ה נתן כח בצדיקים לקבל שכרם לעתיד לבא שלא יבטלו

שהוא בעולם הזה, עד שהוא - עולם הזה, מלא קליפות וסמרא אחרא, שהן נגד ה' ממש, לזמ' - אני ואפסי עוד. - הקליפות אומרות על עצמן שהן הן המציאות הבלעדית ומלבדן - אפס. מכל האמור מובן, שהמשמעות של "בתחתונים", היא - העולם הזה, בהיותו התחתון ביותר במדרגה. מעתה, כיוון שקיימת השתלשלות אחת של עולמות עליונים ותחתונים, יש מקום לדון, אלו מהם הם עיקר ותכלית ההשתלשלות: העולמות העליונים שבהם ישנו גילוי אלקות, ואילו העולמות התחתונים באים רק כדי להבליט מעלת העליונים, שכן, כשקיים חושך והעלם ניכרת אז מעלת האור והגילוי, או שהתכלית היא בעולמות התחתונים בהם אלקות בהעלם (אלא, שכדי שיווצרו עולמות תחתונים, היה צריך להיות סדר ההשתלשלות, והיבראתם המוקדמת של העולמות העליונים), אך כיוון שאין שום תכלית בהעלמת האור האלקי - הרי הכוונה היא להפוך את החושך וההעלם לאור וגילוי. - והו תוכן מאמר חכמינו ז"ל ש"נתאזה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים": שהתכלית היא שבכל העולמות התחתונים, בהם שורר חושך והעלם - יומשך אור

העליונים נבראו במגמה, שהאור האלקי ירד בהשתלשלות ממדרגה עליונה לתחתונה ממנה, עד להיווצרות עולם של חושך והעלם - עולם הזה - ודוקא העולם הזה הוא התכלית, מפני שפך עלה ברצונו ותפלה, להיות נחת רוח לפניו ותפלה, כד אתכפיא סמרא אחרא - כשהסטרא אחרא נכפפת ונכנעת לקדושה, ואתהפך השוכא לנהורא, - וחושך הקליפות נהפך לאור של קדושה, שיאיר אור ה' אין סוף ברורה הוא במקום החושך והסטרא אחרא של כל עולם הנה כלו, ביתר שאת ויתר עו - ביתר עליונות וביתר חזק, ויתרון אור מן החושך, - כשהחושך עצמו נהפך לאור, באה מכך מעלה נוספת באור. כלומר: האור מאיר בעולם הזה ביתר תוקף, מהארתו בעולמות עליונים, - מאשר הארת האור האלקי בעולמות העליונים, שמאיר שם על ידי לבושים והסתר פנים, - שגם בעולמות העליונים ההארה היא על ידי לבושים, שפנימיות האור מסתתרת, המסתירים ומעלימים - הלבושים והסתר פנים מעלימים ומסתירים על אור אין סוף ברורה הוא שלא יבטלו - העולמות, במציאות. - שכן, אם האור

הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אולי הכוונה לתרץ בזה קשיא הידועה: דאין לברוא דבר גדול ונעלה אך ורק בשביל דבר קטן ממנו. ולזה מבאר דעוה"ז (ע"י העבודה, דרק בעולם מלא קליפות אפשרית היא) נעשה ביתר שאת כו". כ"ק אדמו"ר שליט"א מעיר בהערתו זו, כפי הנראה מאריכות לשונו של רבנו הזקן, שאינו מסתפק בסיום (שהעולם הזה הוא התכלית). מפני שכן "עלה ברצונו יתברך להיות לו נחת רוח כד אתכפיא...". ורבנו הזקן מוסיף, שאור אין סוף ברוך הוא יאיר במקום החושך של העולם הזה ביתר שאת ויתר עו מהארתו בעולמות עליונים - אומר על כך כ"ק אדמו"ר שליט"א, שכוונת רבנו הזקן לתרץ את הקושיא הידועה: כיצד יכולים לומר שהעולמות העליונים, בהם מאיר כל כך הרבה אור אין סוף ברוך הוא, הם בשביל התכלית של העולם הזה בו מאיר אור אין סוף ברוך הוא, בהעלם? הרי, לא בוראים "דבר גדול בשביל דבר קטן"? לכן מסביר רבנו הזקן, שהעולם הזה (על ידי העבודה של "אתהפכא", האפשרית רק בעולם הזה המלא קליפות) יתעלה במדה כזו, שבו יאיר אור אין סוף ברוך הוא ביתר שאת ויתר עו מאשר בעולמות העליונים כו".

4. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אולי הכוונה לתרץ בזה קשיא הידועה: דאין לברוא דבר גדול ונעלה אך ורק בשביל דבר קטן ממנו. ולזה מבאר דעוה"ז (ע"י העבודה, דרק בעולם מלא קליפות אפשרית היא) נעשה ביתר שאת כו". כ"ק אדמו"ר שליט"א מעיר בהערתו זו, כפי הנראה מאריכות לשונו של רבנו הזקן, שאינו מסתפק בסיום (שהעולם הזה הוא התכלית). מפני שכן "עלה ברצונו יתברך להיות לו נחת רוח כד אתכפיא...". ורבנו הזקן מוסיף, שאור אין סוף ברוך הוא יאיר במקום החושך של העולם הזה ביתר שאת ויתר עו מהארתו בעולמות עליונים - אומר על כך כ"ק אדמו"ר שליט"א, שכוונת רבנו הזקן לתרץ את הקושיא הידועה: כיצד יכולים לומר שהעולמות העליונים, בהם מאיר כל כך הרבה אור אין סוף ברוך הוא, הם בשביל התכלית של העולם הזה בו מאיר אור אין סוף ברוך הוא, בהעלם? הרי, לא בוראים "דבר גדול בשביל דבר קטן"? לכן מסביר רבנו הזקן, שהעולם הזה (על ידי העבודה של "אתהפכא", האפשרית רק בעולם הזה המלא קליפות) יתעלה במדה כזו, שבו יאיר אור אין סוף ברוך הוא ביתר שאת ויתר עו מאשר בעולמות העליונים כו".

1 וגו', - העין שלמטה תראה את העין שלמעלה, כלומר: יראו
 2 בפועל את ההתגלות של אור הוי; וכתוב: "לא יהיה לך עוד
 3 השמש לאור יומם וגו', כי ה' יהיה לך לאור עולם וגו'". -
 4 את אור ה' שיאיר לעתיד לבוא בלי שום לבוש, ויכלו לקבל על
 5 ידי התורה שלומדים עתה.
 6 ורבונו הזקן מסיים את מה
 7 שאמר קודם: שתכלית כל
 8 העולמות היא העולם הזה,
 9 במקום החושך והקליפות
 10 דוקא. שעל ידי עבודה
 11 נשברת הסטרא אחרא'
 12 והחושך נהפך לאור. ועל
 13 ידי כך יאיר בעולם הזה
 14 אור גדול בהרבה מאשר
 15 בעולמות העליונים. ברם,
 16 גילוי אור כזה בעולם הזה,
 17 יאיר הרי רק לעתיד לבוא,
 18 ואילו כעת האור הוא
 19 בהעלם - על כך אומר רבנו
 20 הזקן להלן, שימות המשיח וזמן תחיית המתים הוא, אכן, כל
 21 התכלית והשלמות של בריאת העולם הזה: **וְנִדְעַ, שְׁיִמּוּת**
 22 **הַמְּשִׁיחַ, וּבִפְרֵט בְּשִׂיחּוֹ הַמְּתִים, הֵם תְּכִלִּית וְשְׁלֵמוֹת בְּרִיאַת**
 23 **עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁלְּכֹךְ נִבְרָא מִתְּחִלָּתוֹ. -** שיהיה כמו בימות המשיח
 24 ותחיית המתים. * הגהה (!קבלת שְׁכָר - עבור העבודה שבעולם
 25 הזה, עָקְרוּ בְּאֵלֶּה הַשְּׂבִיעִי, - שכן, לכאורה ימות המשיח ותחיית
 26 המתים הם הזמן של קבלת שְׂכָר, ולא הזמן כשהעולם הוא כך
 27 מצד תכלית בריאתו - לכן מעיר רבנו הזקן, שעיקר קבלת השכר
 28 הוא באלף השביעי, ועד אז נוצרת בעיקר בעולם התכלית
 29 והשלמות של בריאתו, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב בְּלִקוּטֵי תוֹרַת מְהַרְרֵי
 30 ו"ל):

הגהה
 (וקבלת שכר עיקרו כאלף
 השביעי כמ"ש בלקוטי תורה
 מהאר"י ו"ל):

1 היה מאיר בלי לבושים, היו העולמות בטלים במציאות. נמצא
 2 שבעולמות העליונים אין אור-אין-סוף מאיר כמו שהוא; ואילו
 3 בעולם הזה יאיר האור כמו שהוא בלי לבושים באמצעות הכנעת
 4 הסטרא אחרא, כאמור. ברם, הדבר טעון הסברה: מאחר שאף
 5 העולמות הרוחניים
 6 והעליונים יותר אינם
 7 יכולים לקבל את האור רק
 8 על ידי לבושים, כיצד,
 9 איפוא, יוכלו לקבל את
 10 האור בעולם הזה בלי
 11 לבושים? - את זה מסביר
 12 רבנו הזקן בהמשך הדברים,
 13 שלשם כך נתן הקב"ה את
 14 התורה, הנותנת כוח לקבל
 15 את אור אין סוף כמו שהוא,
 16 ועם זאת לא להיות בטל
 17 במציאות: וְלִזֶּה - ולכן, נִתַּן
 18 הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ-הוּא
 19 לְיִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה,
 20 שְׁנִקְרְאָתָהּ עֵץ וְכֹה, - והיא הנותנת כוח לקבל את גילוי אור אין
 21 סוף בלי לבושים, וּבְמֵאֲמַר רַבִּי לֵבֵשׁ הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ-הוּא נִתַּן בְּחַ
 22 בְּצִדִיקִים לְקַבֵּל שְׂכָרָם לְעֵתִיד לְבָא, - ולשם מה, ומחו פעולתו
 23 של כוח זה? - כדי שלא יתבטלו במציאות מְשִׁיחַ בְּאֹרֶךְ ה',
 24 הַנִּגְלָה לְעֵתִיד בְּלִי שׁוּם לְבוּשׁ, בְּדִבְתוֹב: - כמו שכתוב: "וְלֹא
 25 יִכְנַף עוֹד מוֹרִיד [פְּרוּשׁ, שְׁלֹא יִתְכַסֶּה מִמֶּךָ בְּכַנָּף וּלְבוּשׁ],
 26 - שהקב"ה לא "תכסה" עוד, שכן, ישנו פירוש המפרש את כוונת
 27 הפסוק על אי-עצירת גשמים, ולכן מפסיק רבנו הזקן באמצע
 28 הפסוק ומפרשו כפירוש רש"י, שהקב"ה לא יכסה את עצמו בכנף
 29 ובלבוש - ולאחר מכן הוא ממשיך בסיום הפסוק: וְהָיוּ עֵינֶיךָ
 30 רְאוּת אֶת מוֹרִידָהּ, - את הקב"ה; וּבְתוֹב: "כִּי עֵין עֵינֵי יִרְאוּ

יום שני כ"ב אדר

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' מו, וגם כבר הי'... עד עמ' 92, ארצ' וגו':

72 "הראת" - הראת את עצמך,
 73 הרי הכוונה שראו אותו,
 74 וזהו ראייה מוחשית,
 75 בְּדִבְתוֹב: - כמו שכתוב:
 76 "וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת
 77 הַקּוֹלוֹת" - "רואים את
 78 הַנְּשָׁמַע", - את כל גילויי
 79 מתן תורה שקלטו - הם ראו
 80 ממש; וּפְרָשׁוּ רַבִּי לֵבֵשׁ:
 81 מִסְתַּכְּלִים לְמִזְרַח וְשׁוֹמְעִין
 82 אֶת הַדְּבָר וְיֵצֵא אֲנִכִי כו',

61 וְגַם - לא זו בלבד שזה יהיה
 62 לעתיד, אלא כְּבָר הָיָה
 63 לְעוֹלָמִים מֵעַן זֶה, - מעין
 64 גילויי ימות המשיח ותחיית
 65 המתים, כבר היה בְּשַׁעַת
 66 מִתֵּן תּוֹרָה, בְּדִבְתוֹב: -
 67 כמו שכתוב: "אֵת הָרְאָתָהּ
 68 לְדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים
 69 אֵין עוֹד מְלַבְּדוֹ" -
 70 "הָרְאָתָהּ" מִמֶּשׁ, בְּרִאִיָּה
 71 חוֹשִׁיית, - כי, כשאומרים

ליקוטי אמרים

וגם כבר היה העולמים
 מעין זה בשעת מתן תורה
 כדכתי' אתה הראת לדעת
 כי ה' הוא האלהים אין
 עוד מלבדו הראת ממש
 בראיה חושית כדכתיב וכל
 העם רואים את הקולות רואים
 מסתכלים למזרח ושומעין
 את הדבור ויצא אנכי כו'.

הגהה
 (וקבלת שכר עיקרו כאלף
 השביעי כמ"ש בלקוטי תורה
 מהאר"י ו"ל):

5. סנהדרין ק, ב. 6. ישעי' ל, כ. 7. ישעי' נב, ח. 8. ישעי' ס, יט. 9. דברים ד, לה. 10. שמות כ, טו; במכילתא (מובא ברש"י) על הפסוק. 11. ראה שמות רבה ה, ט.

34 תחיית המתים - שלא יתבטלו במציאות לנוכח גילוי האור האלקי
 35 שהתגלה אז באופן של מעין ימות המשיח ולעתיד לבוא. רק
 36 שאחר כך - אחרי מתן תורה, גרם החטא - שחטאו ישראל,
 37 ונתנשמו הם והעולם, עד עת קץ הימים, - כשיתגלה "ימינו"
 של הקב"ה, שאז יודבק

38 גשמיות הגוף והעולם,
 39 ויובלו לקבל גילוי אור
 40 ה', שיאיר לישראל על
 41 ידי התורה שנקראת
 42 "עו". - והיא הנותנת כוח
 43 לקבל את ההתגלות.
 44 ומיתרון ההארה לישראל
 45 - יגיה חשך האמות גם
 46 כן, כדכתיב: - כמו
 47 שכתוב¹⁵: "והלכו גוים
 48 לאורך וגו'", - של
 49 ישראל; וכתיב¹⁶: - אומות
 50 העולם יאמרו לבני ישראל:
 51 "בית יעקב לבו ונלכה
 52 כאור ה'", וכתיב¹⁷:
 53 "ונגלה כבוד ה', וראו כל
 54 בשר יחדו וגו'", - כל
 55 בשר" - כל אדם, גם של
 56 אומות העולם; וכתיב¹⁸:
 57 "לבוא בנקרת הצורים
 58 ובכעפי הסלעים מפני פחד ה' וחדר גאונו וגו'", - זה מוסב
 59 על האומות, שיהיו אז חדרים ברוב פחד - שכן, על בני ישראל
 60 שיהיו אז מיוחדים ומאוחדים עם הקב"ה, לא מתאים לומר שהם
 61 ימהרו להתחבא בצורים וכו'. וכמו שאומרים¹⁹: "והופע בהדר
 62 גאון עז על כל יושבי תבל ארצה וגו'": - כל - גם אומות
 63 העולם. הרי, שתהיה אז התגלות אלקות בעולם גם בשאר העמים.
 64 בכך מתבטאת תכלית ושלמות העולם הזה, כפי שהעולם יהיה
 65 בימות המשיח ותחיית המתים.
 66

1 - ה' אלקיך, וכן לארבע רוחות ולמעלה ולמטה, - מכל צד
 2 שאליו הסתכלו נשמע משם הדבור "אנכי ה' אלקיך". וכך פרש
 3 בתיקונים - וכמו שמפרש ב"תיקוני זוהר": דלית אתר דלא מליל
 4 מניה עמהון כו'. - שאין מקום ממנו לא דיבר - הקב"ה - אתם.
 5 והינו, - כך היה הדבר,
 6 מפני גילוי רצונו ותכנה

7 בעשרת הדברות, שהן
 8 כללות התורה, שהיא -
 9 התורה, היא פנימית רצונו
 10 ותכנה ותקמתו, ואין שם
 11 הסתר פנים כלל, -
 12 ומשום כך היתה התגלות
 13 אלקות בכל העולם. כמו
 14 שאומרים¹²: "כי כאור
 15 שניד נתת לנו תורת
 16 חיים". - הרי שתורה באה
 17 מ"אור פניך" - האור
 18 הפנימי של אלקות. ולכן -
 19 מפני שהיתה התגלות
 20 אלקות, היו - בני ישראל
 21 בשעת מתן תורה, כמלים
 22 במציאות ממש, כמאמר
 23 רז"ל¹³: "שעל כל דבור
 24 פרקה נשמטן כו", -
 25 כלתה נפשם ונתבטלו
 26 במציאות, אלא שהחירה תקרוש-פרוד-הוא להן - את
 27 הנשמה, בטל שעתיד להחיות בו את המתים, והוא טל תורה
 28 - שכן, בתורה ישנן בחינת "מטר" ובחינת "טל", שנקרא "עו", -
 29 החוץ והכוח לקבלת ההתגלות האלקית ושלא להתבטל
 30 במציאות, כפי שזכר לעיל בקשר לצדיקים לעתיד לבוא. כמאמר
 31 רז"ל¹⁴: "כל העוסק בתורה - טל תורה מתיחו כו". - הרי,
 32 שהכוח להחיות, בא מבחינת "טל" שבתורה. ובאותו טל החזיר
 33 הקב"ה את הנשמות לישראל בשעת מתן תורה - בלי ענינה של

יום שלישי כ"ג אדר

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' 92, פרק לז. והנה... עד עמ' מז, התפלה:

71 נחת רוח, על ידי הפיכת חושך העולם הזה לאור, שיאיר בעולם הזה אור אין סוף
 72 בלי שום לבושים, ובהתגלות יותר מאשר בעולמות העליונים. דבר זה ימומש
 73 בימות המשיח ותחיית המתים, שאז תהיה תכלית השלימות של העולם הזה. שכן,
 74 הוא נוצר מלכתחילה ככוונה זו, תאיר בו אלקות בגילוי מוחלט, עד שאפילו
 75 אומות העולם יראו אלקות.

67 פרק לו. בפרק הקודם הסביר רבנו הוקן, שמשמעות מאמר חכמינו ז"ל: "נתאווה
 68 הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים", היא - העולם הזה - בעיקר, שהוא העולם
 69 התחתון ביותר. תחתונותו מתבטאת בכך שהאור האלקי מוסתר בו יותר מאשר
 70 בשאר כל העולמות, ושורר בו "חשך כפול ומכופל" - ובו רצה הקב"ה שתהיה לו

12. בתפילת שמונה עשרה. 13. שבת פח, ב. 14. ראה שבת קיא, ב. 15. ישעי' ס, ג. 16. שם, ב, ה. 17. שם, מ, ה. 18. שם, ב, כא. 19. בנוסח התפילה של ראש השנה.

1 והנה, תכלית השלמות הנה של ימות המשיח ותחית המתים,
 2 שהוא גילוי אור אינסוף ברוך-הוא בעולם הנה הנשמי - תלוי
 3 במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות. - ההתגלות שהיתה
 4 בשעת מתן תורה, באה, כאמור, בהתעוררות מלמעלה, שלא על-
 5 ידי עבודה מלמטה; ואילו
 6 ההתגלות שלעתיד לבוא,
 7 תלויה בעבודתנו ומעשינו
 8 בזמן הגלות, כי הגורם
 9 שכר המצוה - היא
 10 המצוה בעצמה, - שכר
 11 המצוה הרי הוא התגלות
 12 אור אין סוף ברוך הוא,
 13 וה"גורם", המביא ויוצר
 14 התגלות זו, הרי זה המצוה
 15 עצמה, והערת כ"ק אדמו"ר
 16 שליט"א: "דלא כדוגמת
 17 ממון שבעל השדה משלם
 18 לזה שחורש וזורע את
 19 שדהו (שאין הזורע מייצר
 20 את הממון בו) מה שאין
 21 כן בנידון דידן שהמצוה
 22 עושה את השכר שלה".
 23 כי בעשייתה - של
 24 המצוה, ממשך האדם
 25 גילוי אור אינסוף ברוך-
 26 הוא מלמעלה למטה,
 27 להתלבש בגשמיות עולם
 28 הנה, בדבר שהיה תחלה
 29 תחת ממשלת קליפת נגה,
 30 ומקבל חיותה ממנה, -
 31 שיומשך גילוי אור אין סוף ברוך הוא בדבר הגשמי, שהרי כל
 32 דבר גשמי מותר מקבל חיותו מקליפת נוגה ונתון לשליטתה, כפי
 33 שהוסבר בפרקים הקודמים, שהם כל דברים הטהורים ומתרים
 34 שנעשית בהם המצוה מעשית, כגון: - והערת כ"ק אדמו"ר
 35 שליט"א: "ומביא דוגמא מהחי, צומח, דומם: קלף התפילין ומזוזה
 36 וספר תורה, - הקלף הרי מקבל חיותו מקליפת נוגה, ועל ידי
 37 הפיכתו למצוה של תפילין, או מזוזה, או ספר תורה, נמשך באותו
 38 קלף, גילוי אור אין סוף הנמשך על ידי המצוה. - הכרחי הרי
 39 שהדבר בו נעשה המצוה, יהיה טהור ומותר - וכמאמר רבתינו
 40 זכרונם לברכה: לא הכשר למלאכת שמים - לדבר שיעשה
 41 בו מצוה, אלא טהורים ומתרים בפיה, - בפיו של יהודי לאכילה,
 42 וכן אתרוג שאינו ערלה, - בהגהה הבאה, מסביר רבנו הזקן,
 43 מדוע אין האתרוג נעשה מצוה, אם הוא עדיין בשנות ערלה:
 44 * הגהה (שהערלה היא משלש קליפות הטמאות לגמרי
 45 שאין להם עליה לעולם, - ערלה איננה יכולה להתעלות,

ליקוטי אמרים

פרק לז והנה תכלית השלימות הנה של ימות

המשיח ותחיית המתים שהוא

גילוי אור א"ס ב"ה בעו"הו הגשמי תלוי במעשינו
 ועבודתנו כל זמן משך הגלות כי הגורם שכר המצוה
 היא המצוה בעצמה כי בעשייתה ממשך האדם גילוי
 אור א"ס ב"ה מלמעלה למטה להתלבש בגשמיות
 עוה"ז בדבר שהיה תחלה תחת ממשלת קליפת
 נוגה ומקבל חיותה ממנה שהם כל דברים הטהורים
 ומותרים שנעשית בהם המצוה מעשית כגון קלף
 התפילין ומזוזה וספר תורה וכמאמר רז"ל לא הוכשר
 למלאכת שמים אלא טהורים ומותרים בפך. וכן
 אתרוג שאינו ערלה*

הגהה

(שהערלה היא משלש קליפות
 הטמאות לגמרי שאין להם עליה
 לעולם כמ"ש בע"ה וכן כל מצוה
 הבאה בעבירה ח"ו):

א"ס ב"ה שהוא רצונו ית' המלוכש בהם מאחר שאין
 שם בחי' הסתר פנים כלל להסתיר אורו ית' וכן כח
 נפש החיונית הבהמית שבאברי גוף האדם המקיים
 המצוה הוא מתלבש ג"כ בעשייה זו ועולה מהקליפה
 ונכלל בקדושת המצוה שהיא רצונו ית' ובטל באור

46 אף פעם, לקדושה. וכך גם כל אותם דברים המקבלים חיותם
 47 משלוש הקליפות הטמאות, אינם יכולים להתעלות לקדושה, גם
 48 כשעושים בהם מצוה, כמו שכתוב בעין חיים, וכן כל מצוה
 49 הקבאה בעברה חס' ושלום - כי העבירה מקבלת, הרי, חיותה
 50 משלוש הקליפות הטמאות
 51 לגמרי, ולכן אין היא
 52 יכולה להתעלות לקדושה):
 53 ומעות הצדקה שאין
 54 גיל, וכיוצא בהם, -
 55 דברים גשמיים אחרים בהם
 56 עושה מצוה, שלפני עשיית
 57 המצוה בהם, היו תחת
 58 ממשלת קליפת נוגה וקיבלו
 59 חיותם ממנה, ועל ידי עשיית
 60 המצוה בהם, מתאחדים
 61 הדברים עם הרצון העליון.
 62 ברם, כשהדברים בהם
 63 הוא מקיים מצוה, הם
 64 דברים מותרים וטהורים,
 65 וזה נעשה שלא על ידי
 66 עבירה - פועלת המצוה
 67 באותם דברים, שהיו עד
 68 אז תחת ממשלת קליפת
 69 נוגה, להתעלות ולהתאחד
 70 עם אור אין סוף ברוך הוא,
 71 ובלשון ה"תניא": ועבשו
 72 שמקיים בהם מצות ה'
 73 ורצונו - הרי החיות
 74 שבהם - החיות שבקלף
 75 התפילין, או האתרוג, או
 76 דמי הצדקה, עולה ומתבטל ונכלל באור אינסוף ברוך-
 77 הוא, שהוא רצונו ית' ויתברך מלבוש בהם, - כפי שלמדנו
 78 בפרקים הקודמים, שרצונו של הקב"ה מלוכש במצוה, שהקב"ה
 79 רוצה שיהודי יעשה אותה מצוה; מאחר שאין שם בחינת הסתר
 80 פנים כלל להסתיר אורו ית' ויתברך. - לכן נכללת החיות של
 81 דברים אלה ברצון העליון. עד כאן למדנו אודות החיות של אותם
 82 דברים שבהם נעשית המצוה, כחיות הקלף של התפילין, או החיות
 83 של האתרוג, וכדומה. להלן נלמד, שכך הדבר גם בקשר לכוח
 84 הנפש החיונית הבהמית המחיה את הגוף, שגם היא מקליפת נוגה
 85 - ועל ידי ההשתמשות בכוח נפש זו לקיום מצוה, נכלל גם כוח
 86 זה בקדושת המצוה שהיא הרצון העליון. וכן פת' נפש החיונית
 87 הבהמית שבאברי גוף האדם המקיים המצוה - הוא מתלבש
 88 גם בן בעשייה זו, ועולה מהקליפה, - תחת ממשלתה היה נתון עד
 89 אז, כחלק מהנפש החיונית הבהמית שהיא נפש של קליפה, ונכלל
 90 בקדושת המצוה שהיא רצונו ית' ויתברך, ובטל באור אינסוף

לפעול ולעורר את הגוף לעשייה גשמית של מצוה, רק באמצעות
הנפש החיונית המחיה את הגוף והיא ה"ממוצע" בין הנפש האלקית
לגוף הגשמי – הנפש החיונית היא היא המביאה את פעולת הנפש
האלקית בגוף, וכך הדבר גם ביחס לדיבור: מכיון שהדיבור בתורה

ותפילה בא על ידי הפעלת

אברי הדיבור הגשמיים –

נמצא שאין הנפש האלקית

יכולה לבצע זאת כי אם על

ידי הנפש החיונית – וְכָל

מָה שְׁמוֹדָבֵר בְּכַח גְּדוּל

יֹתֵר – ככל שהוא משקיע

יותר כוח בדיבורי התורה

והתפילה, הוא מְכַנֵּס

וּמְלַבֵּשׁ יֹתֵר כַּחוֹת מְנַפֵּשׁ

הַחַיּוֹנִית בְּדַבְּרִים אֱלוֹ. –

וממילא מנוצלים בקדושה

כחות רבים יותר המקבלים

חיותם מקליפת נוגה. וְזֶהוּ

שְׂאֵמֵר הַכְּתוּב: "כָּל

עֲצָמוֹתַי תֹּאמְרֶנָּה וְגו'". –

ה' מי כמוך" – כלומר: תיבות

התורה והתפילה צריכות

להיאמר באופן של "כל עצמותי תאמרנה", להשקיע בהן כח רב

יותר ככל האפשר של הגוף. וְזֶהוּ שְׂאֵמֵר וְרַבְתִּינוּ וְזָרְזֵנָם

לְבָרְכָהּ: "אם – התורה, עֲרוּכָה – חדרוה, בְּכָל רַמ"ח אַבְרָם –

מִשְׁתַּמְרָת, – בזכרוננו של האדם הולמוד תורה, וְאֵם לֹא – אֵינָה

מִשְׁתַּמְרָת", – ועלולה להישכח, בִּי הַשְּׂכֵחָה – של עניני תורה,

היא – מקורה, מְקַלְפֵת הַגּוֹף וְנִפְשׁ הַחַיּוֹנִית הַבְּהֵמִית, שֶׁהֵן

מְקַלְפֵת נֶגְה הַנְּכַלְלֵת לְפַעֲמִים בְּקִדְשָׁה, – אך כשקליפת נוגה

נכללת בקדושה, אין כל סיבה לשכחה; וְהֵינּוּ בְּשִׁמְתִישׁ בְּהֵן – של

הגוף והנפש החיונית, וּמְכַנֵּס כָּל בְּהֵן בְּקִדְשֵׁת הַתּוֹרָה או

הַתְּפִלָּה: – זוהי המשמעות של "ערוכה בכל רמ"ח אברים" – הוא

לומד באופן שהיא חודרת את כל רמ"ח אבריו, – אז היא

"משתמרת", היא נשמרת בזכרוננו, כי בכך הסייר את הסיבה המביאה

לשכחה.

1 בְּרִדְדָהוּא. – הרי, שכוח הנפש הבהמית שמקליפת נוגה, מתעלה
2 בקדושה על ידי עשיית מצוה. עתה יוסבר, שלא דוקא על ידי
3 עשיית מצוות מעשיות נכלל כוח הנפש החיונית בקדושה, כי אם גם
4 מצוות כלימוד תורה, קריאת שמע ותפילה – מצוות שמקיימים אותן

5 בדיבור בלבד, ולא בכוח

6 המעשה – גם בקיומן שלהן

7 משתמשים בכוח הנפש

8 החיונית הבהמית שמקליפת

9 נוגה, ולכן נכלל אותו כוח

10 בקדושה. וְגַם בְּמַצְוֹת

11 תְּלִמּוּד תּוֹרָה וְקִרְיָאת

12 שְׁמַע וְתְּפִלָּה וְכִיּוּצָא בְּהֵן,

13 – נכלל על ידן כוח הנפש

14 החיונית הבהמית באור אין

15 סוף ברוך הוא, אֵף שְׂאֵינָן

16 בְּעֵשִׂיָה נְשָׁמִית מְמִשׁ – אף

17 שמצוות אלו לא קויימו

18 באמצעות עשייה גשמית

19 ממשית, שְׁתַּחַת מְשָׁלֵת

20 קְלִפֵּת נֶגְה – כי אם על ידי

21 דיבור בלבד. מְכַלֵּמְקוֹם

22 הָא קְנִימָא לָן – הרי מקובל

23 עלינו, ד'תְּרַהוּר לָאו בְּדַבְּרֵי דְמִי", – ש"הרהור" (מחשבה) אינו

24 כמו דיבור, וְאֵינּוּ יוּצָא יְדֵי חוּקְתוֹ – באותן מצוות יש להשתמש

25 בהן בדיבור, עַד שְׂוִיּוּצָא בְּשִׁפְתָיו, – שמן ההכרח שאותן מצוות

26 – יהיה דיבור, וְקִיּוּצָא לָן – ומקובל עלינו, ד'עֲקִימַת שְׁפִתָיו –

27 בשעת אמירת המלים, הֵי – הוא, מְעֵשָׂה", – גם מעשה כזה שייך

28 לנפש החיונית הבהמית שתחת ממשלת קליפת נוגה, כשם שהדבר

29 במעשה גשמי ממש, כאמור לעיל – כ"ק אדמו"ר שליט"א. בִּי אֵי

30 אֲפִשֵׁר לְנִפְשׁ הָאֱלֹהִית לְכַטָּא בְּשִׁפְתַי וְפָה וְלִשׁוֹן וְשִׁנַּיִם

31 הַנְּשָׁמִיִּים, – שהם "מוצאות הפה" דרכם באים לידי ביטוי בגשמיות,

32 כל סוגי האותיות בשפה שבעל פה, בִּי אֵם עַל יְדֵי נִפְשׁ הַחַיּוֹנִית

33 הַבְּהֵמִית הַמְּלַבֵּשֵׁת בְּאֲבְרֵי הַגּוֹף מְמִשׁ, – כפי שלמדנו בפרק ל"ה

34 בקשר לעשיית מצוה במעשה, שהיות והנפש האלקית היא כולה

35 רוחנית, ואילו הגוף הוא גשמי – אין האפשרות לנפש האלקית

ליקוטי אמרים

א"ם ב"ה וגם במצוות תלמוד תורה וק"ש ותפלה וכיוצא
בהן אף שאינן בעשייה גשמית ממש שתחת ממשלת
קליפת נוגה מ"מ היא קיימת לן דהרהור לאו כדבור דמי
ואינו יוצא ידי חובתו עד שיוציא בשפתיו וקיימא לן
דעקימת שפתיו הוי מעשה כי אי אפשר לנפש האלהית
לכטא בשפתיים ופה ולשוון ושיניים הגשמיים כי אם
ע"י נפש החיונית הבהמית המלוכשת באברי הגוף
ממש וכל מה שמדבר בכח גדול יותר הוא מכנים
ומלביש יותר כחות מנפש החיונית בדיבורים אלו וז"ש
הכתוב כל עצמותי תאמרנה וגו' וז"ש רז"ל אם ערוכה
בכל רמ"ח אברים משתמרת ואם לאו אינה משתמרת
כי השכחה היא מקליפת הגוף ונפש החיונית הבהמית
שהן מקליפת נוגה הנכללת לפעמים בקדושה והיינו
כשמתיש כחן ומכנים כל כחן בקדושת התורה או
התפלה:

יום רביעי כ"ד אדר

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' מז, זאת ועוד אחרת... עד עמ' 94, כמו האבות.

78 המצוה גם החיות של אותם מאכלים. בכך גם יסיבר רבנו הזקן, איך

79 שהחיות של כל העולם הזה, השייכת עתה לקליפת נוגה, תיהפך

80 לקדושה לעתיד לבוא: על ידי שכל נשמה תקיים תרי"ג מצוות –

81 להישמר מלעבור על שס"ה (365) מצוות לא-תעשה, שהן כנגד

82 שס"ה (365) גידי האדם, וכשם שתפקידם של גידי הדם באדם הוא

83 לשמור שהדם לא יזרום למקום שאין הוא שייך אליו – כך גם

84 שומרים שס"ה מצוות הלא-תעשה שהחיות (של קדושה) לא

71 עד כאן למדנו, כיצד כוח הנפש החיונית – הבהמית שמקליפת נוגה,

72 כשמקיימים על ידו מצוות של תורה ותפילה – נכלל בקדושה. להלן

73 נלמד, שלא רק כוח הנפש החיונית עצמו נכלל בקדושה על ידי

74 מצוה; כי אם גם כל המאכלים שמהם ניזונית הנפש החיונית

75 ומקבלת חיותה מהם – גם מאכלים אלה היו תחת ממשלת קליפת

76 נוגה וקיבלו חיותם ממנה – הרי כשהנפש החיונית מקיימת מצוה

77 באמצעות הכוח שקיבלה ממאכלים אלה, נכללת אז בקדושת

39 **שְׁהוּא רְצוּנו וְתַפְּרָה, וּבְחִיּוֹתָיִן נִכְלָל וְעוֹלָה גַם בְּן בְּחַ נֶפֶשׁ**
 40 **הַחִיּוֹנִית.** – הנה על ידי כך עולה לקדושה גם החיות של כל הדברים
 41 שאכל ושתה, ושעל ידם קיבל את הכוח לקיים את המצוה או ללמוד
 42 את התורה, **וְעַל יְדֵי זֶה תַעֲלֶה גַם בְּן כְּלָלוֹת קְלִיפַת נֶגְהָ, שְׁהוּא**
 43 – קליפת נוגה, **כְּלָלוֹת**
 44 **הַחִיּוֹת שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה**
 45 **הַנִּשְׁמִי וְהַחֲמֻרִי.** – ומתי
 46 נכללת כל החיות של
 47 העולם הזה הגשמי –
 48 בקדושה? **כְּאֲשֶׁר כָּל**
 49 **הַנִּשְׁמָה וְנֶפֶשׁ הָאֱלֹהִית**
 50 **שֶׁכָּבַל יִשְׂרָאֵל, הַמִּתְחַלֶּקֶת**
 51 **בְּפְרָטוֹת לְשֵׁשׁ רְבּוּא,** –
 52 שש מאות אלף הוא המספר
 53 הכללי של נשמות כלל
 54 ישראל. הנשמות שמעל
 55 מספר זה, הן פרטים
 56 וניצוצות משש מאות האלף
 57 – בדלקמן, וכאשר כל שש
 58 מאות אלף, "ששים רבוא",
 59 הנשמות תִּקְבְּצוּ כָּל נֶפֶשׁ
 60 פְּרָטִית כָּל תְּרֵי"ג מִצְוֹת
 61 הַתּוֹרָה: שֵׁשׁ"ה לֹא־תַעֲשֶׂה
 62 – להישמר שלא לעבור
 63 עליהן, כדי להִפְרִיד שֵׁשׁ"ה
 64 גִּידִים שֶׁל דָּם נֶפֶשׁ
 65 הַחִיּוֹנִית שֶׁבְּנוֹף, שְׁלֹא
 66 יִינְקוּ וְיִקְבְּלוּ חִיּוֹת בְּעֵבֶרָה

67 זו מאחת משלש קליפות הטמאות, לְגַמְרִי, שֶׁמֵּהֶן – משלש
 68 הקליפות הטמאות לגמרי, נִשְׁפָּעִים שֵׁשׁ"ה לֹא־תַעֲשֶׂה דְאוֹרְתָא
 69 – ולא רק הלא־תעשה שבתורה אלא גם וְעִנְפֵיהֶן שֶׁהֵן מִדְרָבְנָן, –
 70 וכפי שלמדנו בפרק ז' שגם "ענפים" אלה שמדרבנן, מקבלים חיותם
 71 משלש קליפות הטמאות לגמרי. כל הדברים המקבלים השפעתם
 72 משלש הקליפות הטמאות לגמרי, אינם יכולים להתעלות לקדושה;
 73 וכשאדם עובר חלילה על דברים אלה, מקבל או גיד הדם של האדם
 74 (אותו גיד שיש לו שייכות לאותה עבירה) את חיותו משלש
 75 הקליפות הטמאות לגמרי, וְשׁוּב לֹא תוּכַל נֶפֶשׁ הַחִיּוֹנִית לַעֲלוֹת
 76 אֶל ה', אִם נִטְמָאָה בְּטִמְאָת הַשְּׁלֹשׁ קְלִיפּוֹת הַטְּמָאוֹת, שְׁאִין

1 תימשך למקום שאינו מתאים; ועל ידי שכל נשמה תקיים רמ"ח
 2 (248) מצוות העשה, שהן כנגד רמ"ח (248) אברי האדם, שכשם
 3 שכל אבר הוא כלי לכוח מסוים של הנפש והוא ממשיך חיות מן
 4 הנפש, כך כל מצוה היא כלי לרצון העליון ומביאה התגלות אלקות.
 5 וכשכל נשמות ישראל
 6 ישמרו שהקליפות לא
 7 תשאבנה חיות מהקדושה
 8 ויעלו לקדושה את הנפש
 9 החיונית של כלל ישראל –
 10 הרי שיחד עם זה יעלו בכך
 11 גם את החיות הכללית של
 12 העולם הזה – כל נשמה את
 13 חלקה בעולם, ובעולם
 14 ישרור גילוי אלקות בפועל
 15 ממש.

16 **זֹאת** – מלבד המעלה, שעל
 17 ידי קיום מצוות ולימוד תורה
 18 מתעלה הכוח של הנפש
 19 החיונית בקדושה, וְעוֹד
 20 אַחֲרֶיהָ, – יש בכך מעלה
 21 נוספת: שֶׁבֶּן נֶפֶשׁ הַחִיּוֹנִית
 22 הַמִּתְלַבֶּשֶׁת בְּאוֹתֵיהֶן
 23 הַדְּבּוּר בְּתַלְמוּד תּוֹרָה או
 24 תַּפְּלָה וְכִיּוֹצֵא בָהֶן, או –
 25 הכוח המתלבש בקיום
 26 מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת – הֵרִי כָּל
 27 גְּדוּלוֹ וְחִיּוֹתוֹ – הַתַּפְתְּחוּתוֹ
 28 וקיומו של כוח זה באים,
 29 מִהֶדֶם, שְׁהוּא – הדם, מְקַלֶּפֶת נֶגְהָ מִמֶּשׁ, שֶׁהֵן כָּל אֲבָלִין
 30 וּמִשְׁקִין שֶׁאֵכָל וְשֶׁתָּה וְנִעְשׂוּ דָם, שֶׁהֵיוּ – לפני כן, תַּחַת
 31 מְשַׁלְתָּהּ, – של קליפת נוגה, וְיִנְקוּ חִיּוֹתָם מִמֶּנָּה, – מקליפה
 32 נוגה, וְעַתָּה – בשעת לימודו תורה, תפילתו או עשייתו מצוה
 33 מעשית, הִיא – קליפת נוגה, מִתְהַפֶּכֶת מְרַע לְטוֹב וְנִכְלָלָת
 34 בְּקִדְשָׁה, עַל יְדֵי כֵּךְ נֶפֶשׁ הַחִיּוֹנִית הַגְּדֹל מִמֶּנָּה, שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ –
 35 באמצעות העובדה שכוח זה מתלבש, בְּאוֹתֵיהֶן אֵלּוּ – של תורה
 36 ותפילה, או בְּעֵשִׂיָּהּ זו, – של אותה מצוה, אֲשֶׁר הֵן הֵן – אותיות
 37 התורה ותפילה ומעשה המצוה, פְּנִימִיּוֹת רְצוּנו וְתַפְּרָה, כְּלִי שוּם
 38 הַסֵּתֵר פְּנִים, וְחִיּוֹתָיִן נִכְלָל גַּם בְּן בְּאֹר אֵיין־סוּף בְּרוּךְ־הוּא

39 **זֹאת** – מלבד המעלה, שעל
 40 ידי קיום מצוות ולימוד תורה
 41 מתעלה הכוח של הנפש
 42 החיונית בקדושה, וְעוֹד
 43 אַחֲרֶיהָ, – יש בכך מעלה
 44 נוספת: שֶׁבֶּן נֶפֶשׁ הַחִיּוֹנִית
 45 הַמִּתְלַבֶּשֶׁת בְּאוֹתֵיהֶן
 46 הַדְּבּוּר בְּתַלְמוּד תּוֹרָה או
 47 תַּפְּלָה וְכִיּוֹצֵא בָהֶן, או –
 48 הכוח המתלבש בקיום
 49 מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת – הֵרִי כָּל
 50 גְּדוּלוֹ וְחִיּוֹתוֹ – הַתַּפְתְּחוּתוֹ
 51 וקיומו של כוח זה באים,
 52 מִהֶדֶם, שְׁהוּא – הדם, מְקַלֶּפֶת נֶגְהָ מִמֶּשׁ, שֶׁהֵן כָּל אֲבָלִין
 53 וּמִשְׁקִין שֶׁאֵכָל וְשֶׁתָּה וְנִעְשׂוּ דָם, שֶׁהֵיוּ – לפני כן, תַּחַת
 54 מְשַׁלְתָּהּ, – של קליפת נוגה, וְיִנְקוּ חִיּוֹתָם מִמֶּנָּה, – מקליפה
 55 נוגה, וְעַתָּה – בשעת לימודו תורה, תפילתו או עשייתו מצוה
 56 מעשית, הִיא – קליפת נוגה, מִתְהַפֶּכֶת מְרַע לְטוֹב וְנִכְלָלָת
 57 בְּקִדְשָׁה, עַל יְדֵי כֵּךְ נֶפֶשׁ הַחִיּוֹנִית הַגְּדֹל מִמֶּנָּה, שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ –
 58 באמצעות העובדה שכוח זה מתלבש, בְּאוֹתֵיהֶן אֵלּוּ – של תורה
 59 ותפילה, או בְּעֵשִׂיָּהּ זו, – של אותה מצוה, אֲשֶׁר הֵן הֵן – אותיות
 60 התורה ותפילה ומעשה המצוה, פְּנִימִיּוֹת רְצוּנו וְתַפְּרָה, כְּלִי שוּם
 61 הַסֵּתֵר פְּנִים, וְחִיּוֹתָיִן נִכְלָל גַּם בְּן בְּאֹר אֵיין־סוּף בְּרוּךְ־הוּא

4. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "צ"ע, הרי רק בנפש החיונית עסקינן ע"ע, ואולי מפני שבתרי"ג כמה מצות שבמחשבה ישנן, וצ"ע". כ"ק אדמו"ר שליט"א עומד בהערתו זו על מה שלמדנו שהרי כאן מדובר אודות הנפש החיונית, כפי שרבונו הזקן מתחיל את הענין, שכוח הנפש החיונית המתלבש באתיות הלימוד, התפילה ומצוות מעשיות, שגידולה וחיותה (של הנפש החיונית) הם מאכילה ושתיה הבאים מקליפת נוגה - ועל ידי הנפש החיונית נהפכת ונכללת החיות של קליפת נוגה - בקדושה וכו' - ורבונו הזקן מסביר את הענין באופן מפורט בעבודה של שני סוגי המצוות, לא־תעשה ועשה, איך שהנפש החיונית (ובמילא גם החיות של העולם הזה) מתאחדת על ידן ברצונו יתברך ובאור אין סוף ברוך הוא - מדוע, איפוא, משתמש כאן רבונו הזקן בלשון "כאשר כל הנשמה ונפש האלקית", כשהיה יותר מתאים להזכיר את הנפש החיונית? ומתרץ הרבי שליט"א ש"אולי" הטעם הוא מפני שבין תרי"ג המצוות ישנן מספר מצוות הנעשות במחשבה - ובכן, פעולתה של הנפש החיונית מתבטאת בעיקר בדיבור ובמעשה, מכיוון שהנפש החיונית קשורה באברים גשמיים שבהן ועל ידן נעשות כל המצוות שבדיבור ובמעשה; ואילו המצוות שבמחשבה מתבצעות בעיקר על ידי הנשמה והנפש האלקית, בלי תיווכה הממשי של הנפש החיונית. לכן משתמש כאן רבונו הזקן בלשון "נפש האלקית", כי הכוח המקורי לכל המצוות הוא הרי הנפש האלקית.

17 פרטית של יהודי, כדי להמשיך אור אינסוף פרוץ-הוא למטה,
 18 להעלות לו – להקב"ה, ולקשר ולהחד בו כללות הנפש
 19 החיונית שברמ"ח אברי הגוף, ביחוד גמור – שעל ידי קיום
 20 מצוות, מתעלה הנפש ומתקשרת ומתאחדת עם הקב"ה, להיות
 21 לאחדים ממש, – עם
 22 הקב"ה, כמו שעלה
 23 ברצונו ותפרך להיות לו
 24 דירה בתחתונים, והם –
 25 אברי האדם והחיות של
 26 הנפש החיונית שבהם,
 27 נעשים לו – להקב"ה,
 28 למרכבה כמו האבות. –
 29 שהיו "מרכבה" להקב"ה,
 30 שכל אבריהם היו בטלים ומאוחדים עם הרצון העליון – כפי
 31 שלמדנו בפרק כ"ג – כך יהיו כל אבריו של כל יהודי "מרכבה"
 32 להקב"ה, על ידי ענין המצוות.

ליקוטי אמרים

לעולם כ"א ביטול והעברה לגמרי כמ"ש ואת רוח
 הטומאה אעביר מן הארץ ורמ"ח מצות עשה להמשיך
 אור א"ם ב"ה למטה להעלות לו ולקשר וליחד בו
 כללות הנפש החיונית שברמ"ח אברי הגוף ביחוד גמור
 להיות לאחדים ממש כמו שעלה ברצונו ית' להיות לו
 דירה בתחתונים והם לו למרכבה כמו האבות.

1 להן עליה לעולם כי אם בטול והעברה לגמרי, – שלש
 2 הקליפות הטמאות, בניגוד לקליפת נוגה, אין אפשרות להעלותן
 3 לקדושה כי אם לבטלן לגמרי. כמו שכתוב: "ואת רוח
 4 הטמאה אעביר מן הארץ"; – ומאחר שהדברים הנשפעים
 5 משלש הקליפות הטמאות
 6 לגמרי, אין באפשרותם
 7 להתעלות לקדושה, ואם
 8 יעבור אדם על אחת
 9 משס"ה מצוות הלא-תעשה
 10 או "ענפיתן" – לא יכול
 11 להתעלות לקדושה אותו
 12 פרט של הנפש החיונית
 13 שהשתמש בו באותה
 14 עבירה; הרי מובן שעל ידי הישמרותו מלעבור על כל שס"ה מצוות
 15 הלא-תעשה, הוא מבטיח שכל נפשו החיונית תוכל להתעלות
 16 לקדושה, ורמ"ח מצות-עשה – את מצוות-העשה תקיים כל נפש

יום חמישי כ"ה אדר

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' 94, ומאחר שכללות נפש... עד עמ' מח, יצירה עשי'.

58 השלש קליפות הטמאות, – "יתבלעו מל' בלע המות" – הערת כ"ק
 59 אדמ"ר שליט"א. כלומר: הפירוש הפשוט של "יתבלעו" הוא –
 60 בליעה, ולפי זה היה מקום לומר שהדבר שנבלע נמצא באיזה מקום
 61 שהוא, אך כאן הפירוש של "יתבלעו" הוא מלשון "בלע המות", כלומר
 62 – כליין והכחדה גמורה.
 63 העובדה שקליפת נוגה
 64 תעלה לקדושה, כתוצאה
 65 מקיום המצוות תביא ממילא
 66 לידי כך ששלש הקליפות
 67 הטמאות תתבטלנה, פי
 68 יניקתן וחייתן מהקדושה
 69 עכשו היא על ידי קליפת
 70 נגה הממצעת ביניהן. –
 71 קליפת נוגה היא ממוצעת בין
 72 שלש הקליפות הטמאות
 73 לבין, להבדיל, קדושה –
 74 שכן, שלש הקליפות
 75 הטמאות בהיותן טומאה ורע
 76 בלבד, בלי קורטוב של טוב, אין להם שום שייכות לקדושה שתוכלנה
 77 לקבל חיותן מקדושה; ורק על ידי קליפת נוגה, שהיא "ממוצעת",
 78 בהיותה מורכבת מטוב ורע – בגלל הטוב שבה יש לה שייכות
 79 לקדושה ובגלל הרע שבה יש לה שייכות לקליפות הטמאות – הרי על
 80 ידי "תיווך" קליפת נוגה, אפשר לשלש הקליפות הטמאות לינוק חיות
 81 מקדושה. ואילו, כשקליפת נוגה תתעלה לקדושה, לא יוכלו, ממילא,
 82 שאר הקליפות לינוק יותר את חיותן ותתבטלנה לגמרי. ונמצא, פי

ליקוטי אמרים

ומאחר שכללות נפש החיונית שבכללות ישראל תהיה מרכבה
 קדושה לה' אזי גם כללות החיות של עו"הו שהיא
 קליפת נוגה עכשו תצא אז מטומאת' וחלאתה ותעלה
 לקדושה להיות מרכבה לה' בהתגלות כבודו וראו כל
 בשר יחדיו ויפיע עליהם בהדר גאון עוזו וימלא כבוד
 ה' את כל הארץ וישראל יראו עין בעין כבמתן תורה
 דכתיב אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד
 מלבדו ועל ידי זה יתבלעו ויתבטלו לגמרי כל השלש
 קליפות הטמאות כי יניקתן וחיותן מהקדושה עכשו
 היא ע"י קליפת נוגה הממוצעת ביניהן ונמצא כי כל

33 ומאחר שכללות נפש החיונית שבכללות ישראל תהיה מרכבה
 34 קדושה לה' – אזי גם כללות החיות של עולם הזה, שהיא קליפת
 35 נגה עכשו, – לפני ביאת המשיח, החיות של העולם הזה היא מקליפת
 36 נוגה, תצא אז – החיות כולה של העולם הזה, מטומאתה וחלאתה,
 37 – "טומאתה" היינו הרע
 38 שבקליפת נוגה, ו"חלאתה"
 39 היינו הטוב שבנוגה, שגם טוב
 40 זה אינו מקדושה, אלא
 41 מקליפה, ותעלה לקדושה
 42 להיות מרכבה לה', –
 43 לעתיד לבוא, בהתגלות
 44 כבודו, – כבוד ה', וראו כל
 45 בשר יחדיו, – כל בני
 46 האדם יראו אלקות, ויפיע
 47 עליהם כבוד גאון עזו,
 48 וימלא כבוד ה' את כל
 49 הארץ, וישראל יראו עין
 50 בעין כבמתן תורה, – ה"עין
 51 שלמטה", העין האנושית, תראה את האמת של אלקות, כמו שרואה
 52 זאת ה"עין שלמעלה" – כפי שהיה הדבר בשעת מתן תורה, דכתיב:
 53 – במתן תורה: "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד
 54 מלבדו". – שהסתרה ששם אלקים מסתיר על ההתגלות האלקית
 55 של שם הוי' – אינה הסתרה כלל, אלא, שבשעת מתן תורה, היה זה
 56 לזמן קצר בלבד, ואילו לעתיד לבוא זה יהיה באופן תמידי. ועל ידי זה
 57 – שקליפת נוגה תעלה לקדושה, יתבלעו ויתבטלו לגמרי כל

32 ומשום כך יש לכל נשמה החלק התלוי - חלק זה של העולם, תלוי
 33 בנפשו החיונית, להעלותו לה' פעלייתה, - על ידי עליית הנפש
 34 החיונית הפרטית של יהודי. דהיינו - כלומר: כיצד הוא מעלה את
 35 החלק מהעולם? במה - על ידי, שמשתמש - בדברים מעולם הזה
 36 לצורך גופו ונפשו החיונית
 37 - במטרה לנצל אותם
 38 לעבודת ה', - על ידי
 39 השתמשותו בעיני העולם
 40 הנצרכים לגופו ולנפשו
 41 החיונית, לשם עבודת ה' -
 42 הוא מעלה את חלקו בעולם.
 43 כגון אכילה ושתיה
 44 ודימיהם, ודירה וכל כלי
 45 תשמיו. - כשהוא
 46 משתמש בכל הדברים הללו
 47 לעבודת ה', הוא מעלה על
 48 ידם את חלקו בעולם
 49 להקב"ה. ברם, ישנן הרי יותר
 50 משם מאות אלה, "ששים"
 51 רבוא, נשמות, ונוסף לכך
 52 בלתי אפשרי הדבר שיהודי
 53 אחד ישתמש בחלק מששים
 54 רבוא של כל העולם? אלא
 55 שששים רבוא נשמות
 56 פרטיות אלו - שהן פרטים מהנשמה הכללית של כללות ישראל, הן
 57 שרשים, - וכשם שכל שורש מתחלק ומתפשט להרבה ענפים ופרטים
 58 - כך גם ביחס לנשמות שהן "שרשים" - וכל שרש מתחלק לששים
 59 רבוא ניצוצות, שכל ניצוץ הוא נשמה אחת, וכן בנפש ורוח,
 60 בכל עולם מארבעה עולמות: אצילות-בריאה-יצירה-עשיה. -
 61 ישנה בחינת נפש, או בחינת רוח או נשמה מעולם האצילות ואותו
 62 דבר מעולם הבריאה וכו',

ליקוטי אמרים

תכלית של ימות המשיח ותחיית המתים שהוא גילוי
 כבודו ואלהותו ית' ולהעביר רוח הטומאה מן הארץ
 תלוי בהמשכת אלהותו ואור אינסוף ברוך-הוא לנפש החיונית
 שבכללות ישראל בכל רמ"ח אבריה ע"י קיומה כל
 רמ"ח מצות עשה ולהעביר רוח הטומאה ממנה
 בשמירת' כל שם"ה מצות ל"ת שלא ייקו ממנה שם"ה
 גדיה כי כללות ישראל שהם ששים רבוא נשמות
 פרטיות הם כללות החיות של כללות העולם כי
 בשבילם נברא וכל פרט מהם הוא כולל ושייך לו
 החיות של חלק אחד מששים רבוא מכללות העולם
 התלוי בנפשו החיונית להעלותו לה' בעלייתה דהיינו
 כמה שמשתמש מעו"הו לצורך גופו ונפשו החיונית
 לעבודת ה' כגון אכילה ושתיה ודומיהם ודירה וכל כלי
 תשמיו אלא ששים רבוא נשמות פרטיות אלו הן
 שרשי' וכל שרש מתחלק לששים רבוא ניצוצות שכל
 ניצוץ הוא נשמה אחת וכן בנפש ורוח בכל עולם
 מארבע עולמות אצילו' בריאה יצירה עשיה

1 כל תכלית של ימות המשיח ותחיית המתים, שהוא גילוי כבודו
 2 ואלהותו ותברכה, ולהעביר רוח הטומאה מן הארץ - תלוי
 3 בהמשכת אלהותו ואור אינסוף ברוך-הוא לנפש החיונית
 4 שבכללות ישראל בכל רמ"ח אבריה, - של הנפש. ועל ידי מה
 5 באה לנפש המשכה זו? - על
 6 ידי קיומה כל רמ"ח
 7 מצות עשה, - ועל ידי
 8 המשכת האלקות לנפש
 9 החיונית, נמשכת אלקות גם
 10 בכל העולם כולו; ולהעביר
 11 רוח הטומאה ממנה, -
 12 מהנפש החיונית של כל
 13 אחד מכלל ישראל,
 14 בשמירתה כל שם"ה
 15 מצות לא-תעשה, -
 16 הישמרות זו מלעבור על
 17 שם"ה מצוות לא-תעשה,
 18 מביאה שלא ייקו ממנה -
 19 מהנפש החיונית, ועל ידה
 20 מקדושה, שם"ה גדיה. -
 21 של טומאה. כיצד מושגת
 22 הכחדתה של רוח הטומאה
 23 בכל העולם, על ידי קיום
 24 ושמירת תרי"ג המצוות על
 25 ידי בני ישראל? - כי בכללות ישראל, שהם ששים רבוא נשמות
 26 פרטיות, הם בכללות החיות של כללות העולם, כי בשבילם -
 27 בשביל נשמות ישראל, נברא, - ומאחר שהעולם כולו חי ומתקיים
 28 בשביל נשמות ישראל, יוצא אשר, וכל פרט מהם - בנשמות
 29 ישראל, הוא כולל ושייך לו החיות של חלק אחד מששים רבוא
 30 מכללות העולם - כלומר, העולם מתחלק כאילו לשש מאות אלה
 31 חלקים, שכל אחד מהם שייך לאחת משש מאות אלה הנשמות,

יום שישי כ"ו אדר

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' מת, וכל ניצוץ לא ירד... עד עמ' 96, ניצוץ וכו'.

76 וכל ניצוץ - של נשמה, לא ירד לעולם הזה, - כדי לתקן ולהעלות
 77 את עצמו, כי אם לתקן את הגוף והנפש החיונית - כפי שרבנו הזקן
 78 מסביר להלן. כיוון שרבנו
 79 הזקן מזכיר כאן את ירידת
 80 הנשמה, הוא מפסיק
 81 (במאמר המוסגר) כדי
 82 להדגיש גודל הירידה לגבי
 83 הנשמה, שגם אם ניצוץ
 84 הנשמה יגיע כאן למטה
 85 לדרגה העליונה ביותר של
 86 אהבה ויראה של צדיק גמור - אין זה שווה לאהבה וליראה של
 87 הנשמה למעלה, לפני ירידתה למטה - אף שהיא - ירידת הנשמה
 88 לעולם הזה, וירדה גדולה ובחינת גלות ממש, - לנשמה, כי גם

76 וכל ניצוץ - של נשמה, לא ירד לעולם הזה, - כדי לתקן ולהעלות
 77 את עצמו, כי אם לתקן את הגוף והנפש החיונית - כפי שרבנו הזקן
 78 מסביר להלן. כיוון שרבנו
 79 הזקן מזכיר כאן את ירידת
 80 הנשמה, הוא מפסיק
 81 (במאמר המוסגר) כדי
 82 להדגיש גודל הירידה לגבי
 83 הנשמה, שגם אם ניצוץ
 84 הנשמה יגיע כאן למטה
 85 לדרגה העליונה ביותר של
 86 אהבה ויראה של צדיק גמור - אין זה שווה לאהבה וליראה של
 87 הנשמה למעלה, לפני ירידתה למטה - אף שהיא - ירידת הנשמה
 88 לעולם הזה, וירדה גדולה ובחינת גלות ממש, - לנשמה, כי גם

ליקוטי אמרים

וכל ניצוץ
 לא ירד לעו"הו אף שהיא ירדה גדולה ובחי' גלות
 ממש כי גם שיהיה צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה
 רבה בתענוגים לא יגיע למעלות דביקותו בה' בדחילו
 ורחימו כטרם ירדתו לעו"הו החומרי לא מינה ולא

- 1 כאלו שיש לנשמה למעלה, הרי שהיירידה הגדולה של הנשמה,
2 היא לא עבור עצמה – אלא ירידתו לעולם הזה להתלבש בגוף
3 ונפש החיונית, הוא פרי לתקנם – את הגוף ונפש הבהמית,
4 בלבד, ולהפרידם מהרע של שלש קליפות הטמאות, על ידי
5 שמירת שם"ה לא-תעשה
6 וענפיהו, – להישמר
7 מאיסורים דאורייתא
8 ודרבנן, ולהעלות נפשו
9 החיונית עם חלקה השייך
10 לה מכללות עולם הזה,
11 ולקשרם ולהתדם באור
12 אינוסוף ברוך-הוא, אשר
13 ימשיך בהם – וזאת, על
14 ידי קיומו כל רמ"ח מצות
15 עשה בנפשו החיונית,
16 שהיא היא – הנפש
17 החיונית, המקימת כל
18 מצות מעשיות בנוצר
19 לעיל. – בפרק זה, שאין
20 הנפש האלקית יכולה לקיים
21 את המצוות הנעשות עם הגוף הגשמי, אלא על ידי הנפש החיונית.
22 שכן, בלעדיה אין הנפש האלקית יכולה לפעול בגוף. וכמו שכתוב
- 23 [בעין חיים שער כ"ו]: כי הנשמה עצמה אינה צריכה תקון
24 כלל בו, ולא הצרכה להתלבש בעולם הזה וכו', – ובגוף ונפש
25 הבהמית, רק להמשיך אור – אלקי, כדי לתקנם בו, – את הגוף
26 ונפש הבהמית, והוא ממש דגמת סוד גלות השכינה, לברר
27 ניצוצין וכו'. – כשם
28 שהשכינה ירדה לגלות כדי
29 לברר ולהעלות את ניצוצי
30 הקדושה שנפלו בקליפה –
31 כך גם יורדת הנשמה בגוף,
32 דבר המהווה גלות לגבה,
33 כדי לתקן את הגוף ונפש
34 הבהמית ולברר את ניצוצות
35 הקדושה שבהם. על כל
36 פנים, מוסברת עתה היטב
37 מעלת המצוות המעשיות:
38 כיוון שכל תכלית בריאת
39 העולמות וירידת הנשמה
40 למטה, הוא כדי להעלות
41 את הגוף ונפש הבהמית,
42 ועל ידי כך גם את כל
43 העולם – הרי הדבר מתבצע בעיקר על ידי מצוות מעשיות, הנעשות
44 עם הגוף והנפש הבהמית.

יום שבת קודש כ"ז אדר

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' 96, ובוה יובן מה... עד עמ' מט, אחרות.

- 45 וכו' – במה שהוסבר,
46 שמעלת המצוות המעשיות
47 מתבטאת בכך שעל ידן
48 מתעלית הנפש החיונית,
49 יובן מה שהפליגו רבותינו
50 וברזם לברכה במאד
51 מאד במעלת הצדקה,
52 ואמרו ש"שקולה כנגד כל
53 המצוות, וככל תלמוד ירושלמי היא – מצות הצדקה, נקראת
- 13 ובוה יובן מה שהפליגו רז"ל במאד מאד במעלת
14 הצדקה ואמרו ששקולה כנגד כל המצוות וככל תלמוד
15 ירושלמי היא נק' בשם מצוה סתם כי כך היה הרגל
16 הלשון לקרוא צדקה בשם מצוה סתם מפני שהיא
17 עיקר המצוות מעשיות ועולה על כולנה שכולן הן רק
18 הצדקה, עקר המצוות מעשיות, ועולה על כלנה, שכלן – כל
- 49 כי כך היה הרגל הלשון
50 לקרא צדקה בשם
51 "מצוה" סתם, – וכל כך
52 למה? מפני שהיא – מצות
53 הצדקה, עקר המצוות מעשיות, ועולה על כלנה, שכלן – כל

ליקוטי אמרים

7. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "יל"פ השייכות כאן: דלכאורה אינו מובן כלל ירידת וסבל נפה"א (שהיא חלק א' ממעל ממש וכמשנ"ת בארוכה פ"ב גודל מעלתה שהוא וחכ' אחד וכו') בשביל לתקן - נפש החיונית והגוף (ק"ג וכו', ועד שאפי' לאחרי שלמות התיקון ע"י נפה"א, הרי נת' זה עתה שאפי' צדיק גמור תכלית הבירור בו אינו סובל כו'). והתירוץ שזהו ממש כו' (כי השכינה - היא מקור נפה"א - לקמן ס"פ. והניצוצין - ה"ה המהיים כל עניני העולם, גוף נפה"ח וכו') וזה נק' סוד (מן השכל וההבנה) גלות השכינה כו'. הרבי שליט"א מסביר בהערתו זו, שייכות ענין סוד גלות השכינה למה שמדובר כאן - שכן, לכאורה לא מובנת בכלל ירידתה וסבלה של הנפש האלקית (שהיא חלק אלקה ממעל ממש, כפי שלמדנו במפורט בפרק השני על גדלות ומעלת הנשמה. שהיא באה מ"חכמה עלאה", ו"הוא וחכמתו אחד" - וממדריגה גבוהה כזו יורדת הנשמה ירדה גדולה כל כך וסובלת סבל רב כזה) - הרי זה רק כדי לתקן את הנפש החיונית והגוף (שהם קליפת נוגה, עד שגם לאחרי שלמות תיקון הגוף ונפש החיונית על ידי הנפש האלקית, כפי שהדבר בצדיק גמור - הרי למדנו זה עתה, שגם בצדיק, שהגיע כבר לתכלית הבירור (האופן הנעלה ביותר בבירור הגוף וכו'). אין גופו יכול להכיל אהבה כזו להקב"ה כמו שהיה לנשמה בהיותה למעלה. ולכאורה לא מובן כלל, לשם מה היתה, בכל זאת, ירידת הנפש האלקית? - והתירוץ הוא, שזהו ממש אותו ענין של סוד גלות השכינה לברר את הניצוצין, שכן, השכינה היא מקורה של הנפש האלקית (כפי שנלמד בסוף פרק זה) - והניצוצין הם הם שמהווים את כל עניני העולם, כולל הגוף והנפש החיונית - הרי זה ממש אותו ענין: הנפש האלקית הבאה מן השכינה, מתקנת ומבררת את הנפש החיונית והגוף הבאים מהניצוצין. וזה נקרא סוד, "סוד גלות השכינה", כי זה נסתר ולמעלה מהשכל וההבנה: כך גם בירידתה וגלותה של הנפש האלקית, לברר את הגוף והנפש החיונית, יש משום ענין שלמעלה מהשכל וההבנה. 8. בבא בתרא ט, א.

1 המצוות המעשיות, הן רק – כדי להעלות נפש החיונית לה,
 2 שהיא – הנפש החיונית, היא המקומת אותן, ומתלבשת בהן –
 3 במצוות המעשיות, ליפלא באור אין סוף פרודיה הוא המלבש
 4 בהן, – במצוות המעשיות. ומכיוון שכל כוונתה ומטרתה של מצוה
 5 היא בזה שהנפש החיונית
 6 מתלבשת באותה מצוה
 7 ומוקפת באור אין סוף ברוך
 8 הוא שבמצוה – ואין לה
 9 מצוה שנפש החיונית
 10 מתלבשת בה כל כך
 11 כבמצוה הצדקה, – שהרי
 12 בצדקה מתלבשת הנפש
 13 החיונית במדה גדולה
 14 בהרבה מאשר בכל שאר
 15 המצוות המעשיות: שכל
 16 המצוות אין מתלבש בהן
 17 רק כפי אחר מנפש
 18 החיונית – כגון: כוח
 19 המעשה שביד המניחה
 20 תפילין, או המוזיקה
 21 באתרוג וכדומה, וגם זה רק
 22 בשעת מעשה המצוה לכה, אבל בצדקה שאדם נותן מיגיע
 23 בפיו – שנותן צדקה מהכסף שהרוויח מיגיעת כפיו, הרי כל כח
 24 נפשו החיונית מלבש בעשית מלאכתו או עסק אחר –
 25 שהשקיע בו כל כוח נפשו החיונית, שנשתבר בו מעות אלו,
 26 וכשנותן לצדקה – אותם כספים שהשקיע בהשגתם את כל כוח
 27 נפשו החיונית, הרי כל נפשו החיונית עולה לה. – שהרי
 28 בעבודתו וביגיעתו בא לידי ביטוי כל כוח הפועל של נפשו החיונית
 29 – שלא כמו במצוה אחרת, כאמור, הקשורה בכוח יחיד של הנפש

9. שם, י, א.

30 החיונית. ולכן ישנה מעלה גדולה כל כך בצדקה, יותר מאשר בכל
 31 שאר המצוות. ברם, נשאלת השאלה: מה הדין בצדקה שאדם נותן
 32 מכסף שלא עבד ולא יגע להשגתו, האם אין בה אותה מעלה? –
 33 מסביר רבנו הזקן: וגם מי שאינו נהנה מיגיעו, מפל מקום,
 34 הואיל ובמעוה אלו –
 35 שהוא נותן לצדקה, היה
 36 יכול לקנות – אמצעים
 37 לסיפוק תני נפשו החיונית
 38 – הרי – שבנתינתו כסף זה
 39 לצדקה, הוא נותן תני
 40 נפשו לה. – כך, שבמצות
 41 הצדקה מתלבשת הנפש
 42 החיונית הרבה יותר מאשר
 43 בכל שאר המצוות
 44 המעשיות. ולכן אמרו
 45 רבותינו זכרונם לברכה?
 46 – על צדקה ש"מקרכת את
 47 הנאלה, לפי שבצדקה
 48 אחת – במתן צדקה פעם
 49 אחת, מעלה הרבה מנפש
 50 החיונית, מה שלא היה
 51 יכול להעלות ממנה כל כך כחות ובחינות ככמה מצות
 52 מעשיות אחרות. – בקיום הרבה מצוות מעשיות אחרות לא היה
 53 מעלה כל כך הרבה כחות ובחינות של הנפש החיונית, כמו בקיום
 54 מצות הצדקה פעם אחת. וככל שמבררים ומעלים יותר את הנפש
 55 החיונית – מקרבים יותר את הגאולה, כפי שכבר למדנו, שתכלית
 56 ימות המשיח קשורה בהעלאת הנפש החיונית להקב"ה. על כל פנים
 57 מבואר, שבצדקה יש מעלה לגבי כל שאר המצוות, כולל גם מצות
 58 לימוד תורה.

ליקוטי אמרים

להעלות נפש החיונית לה' שהיא היא המקיימת אותן
 ומתלבשת בהן ליכלל באור א"ס ב"ה המלוכש בהן
 ואין לה מצוה שנפש החיונית מתלבשת בה כל כך
 כבמצוה הצדקה שבכל המצוות אין מתלבש בהן רק
 כח א' מנפש החיונית בשעת מעשה המצוה לכה אבל
 בצדקה שאדם נותן מיגיע כפיו הרי כל כח נפשו
 החיונית מלוכש בעשיית מלאכתו או עסק אחר שנשתכר
 בו מעות אלו וכשנותן לצדקה הרי כל נפשו החיונית
 עולה לה' וגם מי שאינו נהנה מיגיעו מ"מ הואיל
 ובמעוה אלו היה יכול לקנות חיי נפשו החיונית הרי
 נותן חיי נפשו לה'. ולכן אמרו רז"ל שמקרכת את
 הגאולה לפי שבצדק' אחת מעלה הרבה מנפש החיונית
 מה שלא היה יכול להעלות ממנה כל כך כחות ובחי'
 בכמה מצות מעשיות אחרות.

אגרות קודש

ב"ה, י"ג אדי"ש, תשי"ט

ברוקלין.

ש"ב הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה עזריאל זעליג שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו מב' אדי"ש, ויהי רצון שיבשר טוב בכל אותן העניינים אודותם
 מזכיר ובאופן דמוסיף והולך וכהסיסמא דשנה זו דופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה ועד לנחלה בלי מצרים.

הספרים ששלחו ממוסד הרב קוק ע"פ הרשימה מעש"ק ויחי נתקבלו לא כבר, ולפלא שהולך כ"כ
 בכבודות השגת הספרים ובפרט ע"פ מ"ש שכדאי להתקשר עם עוד מולי"ם ומחברים, שהרי עוד כוונה
 פנימית במשלוח הספרים, שיהיו ספרי חסידות אצל כל הני"ל...

בברכת פורים שמח ולבשו"ט

בכל האמור.